

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Vera eiusdem sententia expositio, & confirmatio. c. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Tertia expli-
caso.

34.

August.

Secundo.

Tertio.

venientem in eo, qui respondet, hoc modo explicare, & præcedentem sententiam defendere, ut ex parte vocationis in intellectu, & primi motus indeliberati voluntatis, sit æqualis: deinde nulla præcedat applicatio in eo, qui respondet, ut præcedens opinio dicebat, sed sola inæqualis, sit ex parte voluntatis, & decreti Dei antecedentis nostrum consensum, quo decrevit nobiscum cooperari. Verum hic etiam modus mihi non probatur: primo quidem, quia quæstio cum Massiliensibus fuit de inæqualitate gratiæ præuenientis: voluntas autem Dei non dicitur gratia, sed gratia est effectus illius: & de effectu voluntatis Dei fuit semper Aug. cum Pelagio, & Massiliensibus controversia. Nam, ut ipse ait 1. de prædest. Sanct. ca. 10. inter gratiam, & prædestinationem hoc solum interest, quod prædestinatio est gratiæ præparatio, usque in æterna præscientia Dei, gratia vero est ipsa donatio. De hac ergo donatione August. Massiliensibus probare contendit, non esse æqualem in eo, qui respondet, & in eo, qui non respondet. Secundo, non minus libertas nostra lædi videtur ex voluntatis diuinæ decreto, præcedente nostrum consensum, quam ex gratia præueniente, seu applicatione illa priori, quæ posita non potest homo dissentire: utrobique enim est necessitas antecedens, quæ libertati aduersatur, ut disp. seq. cap. 3. dicemus. Tertio frustra ponitur decretum hoc præcedens nostram determinationem nisi in re ipsa, & donatione aliquid præcedat, ut ibidem explicabitur.

CAPVT VI.

Probabilior eiusdem sententia expositio, & confirmatio.

35.
Prima pars
sententiæ.

Sec. pars.

Tertia pars.

Driedo.
Ricard.

August.

Relictis igitur tribus illis explicationibus posterioris sententiæ, quam veriores esse dixi, sinceræ eius expositionem paucis subiiciam. Primo existimo, vocationem intellectus, & primum voluntatis motum indeliberatum, in quibus gratia operans, excitans & præueniens consistit, habere aliquid in eo, qui respondet, ratione cuius, licet in se remissior sit, dicatur peculiaris, & maior gratia, maius donum, & beneficium maius misericordia, maius auxilium, quinimo maior vocatio appellari possit: ac proinde qui respondent, maiori semper gratia excitari, quam eum, qui resistit. Secundo posita tali vocatione ita semper voluntatem consentire, ut possit ei libere repugnare. Tertio gratiam illam peculiarem, quodammodo necessariam esse, ut respondeamus: quæ omnia sigillatim nobis probanda sunt.

Primam partem tradunt Driedo opus. de captiuit. & redempt. gen. hum. tract. 4. c. 5. ad ult. confir. 2. argum. & Ricard. art. 7. post §. 10. propositio: illud autem peculiare, quod præcedit ex parte vocationis in eo, qui consentit, appellant quid intentionale, videlicet remotionem impedimentorum, quæ intus, & extra obstant, & consensum voluntatis impediunt. Pro cuius maiori explicatione obseruanda est doctrina tradita à nobis disp. 88. cap. 11. vocationem nimirum quandam esse congruam, quandam non congruam. Congrua dicitur ab August. lib. 1. ad Simplic. q. 2. cui ita congruit arbitrium, & contemperatur, ut ei respondeat: non congrua è contrario appellatur illa, cui non consentit arbitrium. Hæc autem arbitrii congruentia cum voca-

tionem, cognoscitur à Deo pro infinita sua sapientia, & sub conditione. Quare non solum cognoscit Deus scientia visionis, quid homo faciurus est, postquam ipsum decreuit vocare; verum etiam quid esset faciurus, si vocaretur, antequam nostro modo intelligendi, decerneret ipsum vocationem illam præuenire. Cum igitur præuentione sua decreuit Deus diuidere vocationes per singulas occasionem, ex præscientia illa diuidere decreuit, non in incertum expectans consensum nostrum absolute futurum, sed sub conditione omnia optime prospiciens. Scientiam vero euentuum sub conditione futurorum Deo conuenire, satis monstrauimus supra disp. 67. De hac congrua vocatione sapius loquuti sumus ex mente Aug. præsertim disp. illa 88 & 91. & quoniam hæc arbitrii congruentia cum vocatione cognoscitur, à Deo ex circumstantiis illius in quibus connumeratur remotio impedimentorum, quæ intus, & extrinsecus impedit, recte dixerunt citati doctores illud, quod est peculiare in vocatione eorum, qui respondent, esse quid intentionale; eo quod non desinitur tantum ex varietate ipsa intrinseca operationis, sed ex illa cum omnibus circumstantiis, quibus coniungitur.

Hoc iacto fundamento prima pars nostre sententiæ probatur hac ratione. Tamen si operatio intellectus nostri, quatenus est operatio quædam seu intellectio in se, solum dicatur maior, aut minor ex intentione, aut remissione, ex maiori, aut minori claritate, & representatione, in qua extensio etiam quædam spiritualis ad plura considerari potest: tamen quatenus dicitur gratia, misericordia, donum, & beneficium, cum alio respectu debet considerari, ex quo etiam magnitudo illius pensanda est. Cum enim hæc omnia dicuntur relate ad subiectum, cui donantur, maior gratia & misericordia, maius beneficium, & donum dicendum erit, quod magis vtile est ei, cui conferitur. Eadē enim res, quia propter diuersas circumstantias magis comoda est, aut minus utilis, maior, aut minor gratia, & misericordia, maius, aut minus donum, & beneficium vocari debet. Imò vero ob eandem rationem res maioris valoris ob diuersam circumstantiam maior gratia, & misericordia, maius donum & beneficium est, quam res maioris pretij: dare enim panem famelico, quando indiget, & eo famem depellere potest, maior gratia, & misericordia, maius donum & beneficium est, quam ei tunc auri copiam offerre: qui vocatio congrua magis comoda, & utilis est, quam non congrua, siquidem hæc bonum consensum in nobis non operatur, illa vero effectum habet: ergo licet sit in se remissior operatio, quatenus intellectio est: maior tamen gratia, & misericordia, maius beneficium, & donum appellari debet. Cum igitur ille, qui respondet, semper habeat congruam vocationem eo tempore, & modo oblatam, quo Deus nouit effectum in eo habiturum, efficitur, eum qui respondet, maiori gratia & misericordia, beneficio, & dono fuisse præuentum, quam alium qui non consentit, vel etiam quam ipsummet, quando non respondet.

Quocirca verum est id, quod dicebamus disput. 91. cap. 14. nempe sanctam cogitationem, quæ congrua sit remotione exteriorum impedimentorum, ex quibus suborta contraria cogitatione ab effectu impeditur, ad internam gratiam pertinere.

perlinere. Illa enim cogitatio sic ab impedimen-
tis libera habet respectum nouum congruentiæ
cum arbitrio, ratione cuius non solum gratia, sed
etiam peculiaris gratia dicenda est. Diximus e-
nim rationem gratiæ constitui, & crescere etiam
ex ordine, quo respicit eum, cui datur; tamen si
substantia operationis, & cogitationis in se non
sit diuersa.

Obseruandum etiam est, rationem misericor-
diæ, doni, & beneficii non solum respicere eum,
cui datur, sed etiam animum donantis: neque e-
nim gratia dicitur, aut donum, quod aliquis tri-
buit inuitis, aut ignorans. Nam animus gratis
donantis, & benefacientis debet esse liber, & li-
beralis: animus vero misericordiam præstantis ad
subleuandum miseriam debet esse intentus: qui
autem ignorat, liber non est: qui vero vi aliqua
aut metu conuincitur, aliquid habet inuolunta-
rii, ac proinde liberalis non est. Quare qui rem
pretiosam donaret, ignorans valorem, & utilita-
tem illius, non diceretur multum donasse. Simi-
liter qui ignorat congruentiam illius, quod do-
nat, ad subleuandum miseriam, aut non misere-
tur, aut non multum miseretur, ex eo quod do-
num illud re ipsa subleuet miseriam, si ipse tunc
quando dare decreuit, id ignorauit.

Hinc sequitur necessitas esse in Deo scientiam
conditionalium veritatum, vt dicatur maiorem
gratiam, maius beneficium, & donum conferre,
cum vocat aliquem tali peculiari modo, quo facit
ipsum consentire. Similiter eadem scientia ne-
cessaria est, vt vnus dicatur Deus misereri, quem
congrue vocat, alterum vero indurare (vt loquitur
August.) cui congruam negat vocationem: id
denique necessaria est, vt asseramus, aliquam gra-
tiam operantem, præuenientem, & excitantem
esse effectum peculiarem prædestinationis, vt
notatur dil. p. 93, c. 1.

Quare Catherinus & alii, qui dicunt absolute
futuram prædicti quousque præsentia sint
realiter æternitati & futura sub conditione neu-
triquam à Deo certo cognosci, nulla ratione de-
fendere possunt, donatione gratiæ præuenientis,
peculiarem gratiam, & beneficium, aut miseri-
cordiam nobis deum contulisse, nisi ratione ma-
ioris intentionis, quod regulare esse non potest,
vt ex dictis in hoc, & in illo cap. manifestum est.
Debent igitur asserere, omnes saluandos æqua-
les esse vique ad consensum, & perseverantiam,
nisi eos à damnandis distinguere velint volunta-
te illa & electione efficaci donandi gloriam; id
quod disp. 89. satis difficile à nobis iudicatum est.
Sequitur ergo secundum sententiam August. o-
ptime distinguere prædestinatum à reprobato nõ so-
lum ipso consensu, & cooperatione: sed etiam
donatione gratiæ excitantis, præuenientis, & o-
perantis. In te enim incipit peculiaris gratia, mi-
sericordia, & cura Dei erga ipsos. Quare ratione
illius recte dici potest illud, *Quis est, qui te discernit?*
Ac si dicat, non tu te discernis, sed Deus solus,
qui tibi potius quam alteri congruam præpara-
uit vocationem: quæ sane ratio idem de homi-
nibus, atq; de Angelis probat, vt perspicue pater.

Eadem quoque ratio monstrat, congruam
vocationem, eo ipso quod congrua est, etiam si
remittitur sit operatio, non solum esse maius do-
num, & beneficium, atque maiorem gratiam;
etiam etiam maius auxilium, & maiorem voca-

Vasquez in 1. part. Tomus I.

tionem dicendam esse. De auxilio probatur, quia
cum auxilium dicatur non absolute, sed relati-
ue ad illum, cui datur, illud dicitur maius, quod ipsi
magis congruit, magis utile est, magisque ad iu-
uat, vt operetur; qualis est congrua vocatio, non
autem quod in se maius quid sit. Idem ostendi-
tur de vocatione: hæc enim cum dicatur respectu
audientis, qui propter impedimenta aliquando
non audit, maior erit vocatio, quoties ita sine
impedimentis alicui admoventur, vt eum excitet,
quam cum ille ita vocatur, vt aliunde impeditus
non audiat.

Decepti autem videntur Dominicus Sotus, &
Andreas de Vega, quos ca. 1. retulimus, vt assererent
eos, quibus Deus magis fauet gratia sua, aliquan-
do non respondere, exemplo illo de Tytiis, &
Sidonis, quod sane non est ad rem. Illud enim
solum probat, eum, qui præuenit pauciori-
bus, & minus prodigiosis signis externis, aliquan-
do consentire, repugnante alio, cui maiora signa
exhibentur, sed non probat, aliquem cum mi-
nori gratia interiori respondere, alio, vel eodem
cum maiori auxilio repugnante, de quo præiens
nobis est controuersia.

Colligitur demum, non satis esse, si conceda-
mus, ex parte vocationis congruam aliquid esse;
quod non sit ex parte vocationis non congruæ:
nisi etiam absolute fateamur ratione illius maio-
rem, & specialem gratiam esse: vt ratio superius
allata, & Aug. testimonia confirmant: id quod
propter aliquos recentiores notauerim, qui cum
concedant, illis, qui respondent, vocationem do-
nari cum certa scientia conditionali futuri con-
sensus ratione cuius non absolute eam appella-
mus congruam, maiorem, & specialem gratiam,
absolute pronunciant, cum æquali gratia eundem
hominem aliquando respondere, aliquando non,
& ex duobus vnum obtemperare & alium, resi-
stere: quorum loquendi modus August. aduersa-
ri videtur. Ad vero aliquid peculiare sit ex parte
intellectus in eo, qui respondet, sequi. cap. dice-
mus. Hunc modum peculiaris gratiæ præuenien-
tis in eo, qui respondet, explicauit Romæ anno
Domini 1587. & publice in nostro collegio do-
cui, quem cum postea à viris doctissimis nostræ
Societatis probatum & confirmatum competis-
sem, eorum autoritate suffultus, multo magis
deinde comprobauit: & tanquam aptissimum ad
cōponendas longas de hac re recentiorum con-
tentiones, in hac controuersia semper elegi, &
publice defendi, & iam dicta ab anno 1580. sæpius
docueram & defenderam. Et hæc de 1. par. huius
sententiæ.

Secunda pars manifesta est ex Conc. Trid. sess. 4.
& c. 1. & à nobis comprobata cap. præced. quæ ra-
lis est. Posita tali vocatione congrua, & peculiari,
ita homo libere consentit, vt possit repugnare.

Tertia pars quæ asserit, hanc gratiam, peculia-
rem, de qua loquuti sumus, esse quodammodo ne-
cessariam, vt homo respondeat, ex iis, quæ cap. 4.
contra Massilienses notauimus, aperte probatur. Est
enim duplex necessitas, aut impossibilitas, vt ibi
dixitaliter antecedens, quæ est ex parte causæ: al-
tera consequens, quæ sequitur, aut comitatur po-
sitionem effectus. Cum ergo dicimus peculiarem
gratiam operantem, & præuenientem necessariam
esse, vt quis de facto respondeat, præter sufficien-
tem, & communem, quemadmodum Innocentius

lib. 3. & Cæ-

& Cælestinus c. illo 4. citati dixerunt, & oppositum esse impossibile, intelligimus necessarium & impossibile necessitate, & impossibilitate consequenti, quam secum affert scientia Dei, cum qua auxilia gratiæ præueniētis præparantur: hæc enim supponit consensum futurum. Quare recte colligitur hoc modo. Si aliquis consentit vocanti, necessario sequitur, illum à Deo fuisse præuentum cōgrua vocatione, ac proinde fieri non posse, ut aliquis consentiat, & ea congrua vocatione non fuerit excitatus. Sicut impossibile est, aliquem consentire, & à Deo non præcognosci, quæ tamen necessitas, aut impossibilitas, cum supponat rem esse futuram, nō impedit, quo minus libere futura sit, ut disp. 68. cap. 3. falius tractauimus.

CAPVT VII.

Respondetur testimonio prioris sententia.

Reliquum est, ut fundamenta prioris opinionis conuellamus. Ad primum Aug. testimonium respondeo primo in eo loco eum non disputare de necessitate gratiæ, sicut in aliis pro nostra sententia allegatis. Secundo dico, opera illa de prædest. sanctior. de bono perseuer. de corrept. & grat. de peccat. meritis, & remis. inter cætera Aug. insignia esse, præsertim in eo, quod attinet ad tractationem de necessitate gratiæ: in libris vero de Ciuit. Dei, parum, aut nihil de ea Aug. disputasse. Quare cum in illo de Ciuitate Dei discrimen inter eum, qui peccat, & eum, qui non peccat, in solam voluntatem ipsorum videretur reduxisse: in lib. 2. de peccat. meritis, & remis. cap. 17. & de prædest. sanctior. c. 6. & 8. hac ratione contentus non mansit: sed discrimen hoc reduxit in diuersam voluntatis præparationem, ut cap. 4. vidimus: & in hoc etiam videbimus. Pluris ergo facienda sunt testimonia pro nostra sententia citata, quam illud de Ciuit. Dei. Tercio addo in illo cap. de Ciuit. Dei. Aug. exemplo illo duorum hominum non probare æqualitatem gratiæ operantis, & excitantis in eo, qui respondet, & qui repugnat, neque id vllō modo ininuare: sed ostendere solum voluisse voluntatem ex se, & nihil aliud præter illam esse causam malitiæ eo ipso, quod de nihilo creata est, de quo plura dicemus infra disp. 231. Probat autē inductionem, nihil esse causam mali affectus: quia non est natura aliqua superior, neque inferior, neque Diabolus per suggestionem absque consensu proprio: & concludit, ipsam facultatem voluntatis, non quatenus natura, & bona est, sed quatenus ex nihilo est, esse causam mali effectus: & cap. seq. probat, non dari causam efficientem mali affectus, sed deficientem.

Quod si ita accidere posset, ut ex duobus æqualiter affectis, & eodem omnino modo vocatis, cæterisque omnibus eodem modo se habentibus, vnus vocationi consentiret, alter vero repugnaret; nihilominus non negaret Aug. neque iuxta doctrinam alibi à se traditam negare potuisset, ei, qui responsurus esset, peculiare gratiam fuisse concessam. Cum enim Deus ipsum excitaret tali vocatione, recte nosset, ita ei vocatione esse congruam, ut responsurus esset. Contra vero ei, qui non esset responsurus, vocationem illam nō esse congruam, & efficacem: atqui diuersitas gratiæ sufficienter prouenit ex diuersitate scientiæ Dei, ut ostensum est: ergo adhuc in illo casu esset ma-

ior gratia concessa illi, qui responsurus esset: nihil ergo docet in illo lib. de Ciuit. Dei contra diuersitatem gratiæ, quam hæcenus assignauimus, ex diuersa congruentia cum arbitrio. Ibi enim solum contendit cum æquali ratione vnum posse consentire, alium dissentire, etiam si eodem modo affecti sint, & cætera paria: id quod prædictæ doctrinæ de gratiæ diuersitate nihil aduersatur.

Ve ūm enim in illo casu, an vterque responderet, vel repugnaret, aliter sentiret Aug. iuxta doctrinam à se traditam in aliis libris pro nostra sententia citatis, ubi quoties ex duobus audientibus eadem verba, vel videntibus eadem signa, vnus consentit, alius resistit, causam diuersitatis constituit, in eo, ut vnus diuerso modo audiant à patre, eamque diuersitatem refert in secreta iudicia dei vnus diuerso modo vocantis, & excitantis. Quod si ex parte Dei vnus præueniens non esset in æqualitas, in iudicia dei inscrutabilia diuersitatis effectus nullo modo reuocaret. Porro cum libro illo 2. de peccat. meritis & remis. cap. 17. doceat, omne peccatum prouenire ex defectu ceteræ scientiæ, & victiciis delectationis, quam tamen, inquit ea 19. prædestinatis donari, sequitur nunquam accidere id, quod lib. illo de Ciuit. Dei duobus æqualiter affectis aduersarij contendunt.

Si quid ergo contra nos docere videretur Aug. lib. illo de Ciuit. Dei, illud esset: euenire interdum, ut ex duobus æqualiter affectis, idemque obiectum eodem modo videntibus, & cogitantibus, ita ut vnusque eorum æqualiter proponatur virtus, & peccatum, inuariata cogitatione vnus prosequatur malum, alius vero bonum; id quod ego existimo non posse accidere. Nam ille, qui consentit peccato, nec ab eo dimouetur per cogitationem virtutis, sine dubio efficacius considerat id, quod delectat in peccato, quam id quod delectat in virtute. Quare licet accedere possit, ut aliquis virtutem amplectatur minori cogitatione excitatus ad bonum, quam ille qui peccat: tamen hoc semper fit, ut in eo, qui virtutem sequitur, minores sint cogitationes ad peccatum allicientes, quam ad virtutem inuitantes. Alioquin verum non esset id, quod dixit S. Th. 1. 2. q. 77. art. 2. ex doctrina Arist. nempe eum, qui peccat, habere defectum in intellectu, quem nos ita explicauimus in eo loco, ut leuius consideret ea, quæ auocare deberent animam à peccato: id quod perspicue tradidit idem Aug. lib. 2. de peccat. meritis & remis. cap. 17. ubi cum quæssisset, quare homines non sint sine peccato, & dixisset potuisse se velle respondere, quia nolant, subiungit: Sed si ex me queritur, quare nolant, inus in longum. Et paulo post: Nolunt homines: siue quia latet, an insitum sit, siue quia non delectat. Tanto enim quidquam vehementius volumus, quanto certius, quam bonum sit, nouimus, etiam delectamur ardentius. Sentit ergo eum, qui peccat, minus delectari bono, minusque illud considerare, quam eum, qui non peccat, & tentationi resistit secundum virtutem. Cum vero dicit, quia latet, non intelligit purā ignorantiam eius, quod agendum est, sic enim nullum esset peccatum, nisi ex ignorance; sed intelligit defectum cogitationis, cui opposuit cap. 19. eiu. idem libri certam scientiam & efficacem. Omnis enim, qui peccat, aliquem defectum considerationis patitur in intellectu. Quod si non esset talis defectus in intellectu, & delectationis in voluntate in eo

Ad primum
ex Aug. 1.
Resp. primo.

Secundo.

Tercio.

44.
Si ex duobus
qualiter af-
fectis alter
responderet,
peculiaris gra-
tia esset pra-
ueniens.